

KUTSZEGI CSABA: EGYEZÜNK

2013-03-27

- 2013. március Színház.NET

...egy kvázi közösség (performerek és nézőik) zsolozsmás együttléte.

Fantáziát megmozgató izgalmas hír, hogy léteztek egykoron, több mint tízezer évvel ezelőtt is fejlett civilizációk, melyek aztán nyom nélkül eltűntek. Persze csak a felületes gondolkodó véli úgy, hogy bármi is, ami egyszer létezett, nyom nélkül eltűnhet. Jómagam például – több nézőtársammal együtt – ráírtam Gold Bea meztelen hátára, hogy ki az, vagy mi az, aki-ami éppen hiányzik nekem... Olyan tollal, amely nem hagyott nyomot, következésképpen Gold háta – bár előzőleg már jócskán teleírták – mint tabula rasa ragyogott a játéktér félhomályában. Aztán, láss csodát, a kedves Artus-performer az előadás vége felé felállt az egyik pódiumra, ott speciális megvilágítást kapott, amelyben valamennyi hátára rótt vágy szinte tündökölt, felragyogott. Így üzennek a rég eltűnt korok: mintha nem is lettek volna, de mégis vannak. Izgalmas, izgalmas, de a mai kor emberét mégsem az eltűnt civilizációk érdeklik, hanem az, hogy a sajátja is egyszer eltűnhet, és majd több tízezer év elteltével az akkori eltűntcivilizáció-búvárok azon fognak tanakodni, milyen volt az élet napjainkban.

Az új Artus-performanszon vetítés is látható, melyen mozgó, kicsit torzított látószögű kamera pásztázza végig a Trafó belső tereit, amit én rögtön úgy szemléltem, mintha 12013 fagyos koratavaszán élnék, és izgalomtól kipirulva döbbennék rá, hogy tízezer évvel korábban is volt kultúra a földön. Évek számában a tízezer ugyanúgy felfoghatatlan, mint (legalábbis nekem) forintban az egymilliárd, mindkettő olyan elképzelhetetlenül sok, hogy szinte lehet akár kevés is. A végtelen tér nagyságát megadni csak a végtelen számsorral lehet, azzal viszont igen korrekten. Viszont a végtelen számsor bármikor behelyettesíthető 1-gyel, ha az az egység végtelen világnyi. Ezért cáfolhatatlan igazság, hogy „egy meg egy az egy” (ugyan mennyi lehetne, ha az egyen kívül más szám nincs is, mert csak egy végtelen számsor létezik?). Goda Gábor az inkább szeánszszerű performansz, mint színházi előadás elején mesélt a tizenkétezer éve eltűnt Mu kultúráról szóló könyvről, melyet az öt éve elhunyt barátjától, Leszták Tibortól kapott. Az eltűnt kultúra emlékét – a névadó Leszták jóvoltából – a MU Színház neve őrzi ma is. Hiába ismertük többen személyesen Tibort, ő már ugyanabban az *egy* nagy múltban van, ahol a Mu kultúra is elhelyezkedik. Vajon hányan írták fel a nevét Gold Bea hátára? Pedig az lenne az őt leginkább megillető, méltó hely, ahol létezne, meg nem is lenne, ahol örök *egységben* ragyoghatna többtízezer éves letűnt kultúrákkal.

Téri Gáspár / forrás: facebook.com/artus.studio

A Goda-opusok mindig teret nyitogatnak, idővel játszanak, egy (meg egy az egy) tipikus világuk van, nem is lehetne több abban a holisztikus egységben, ami Goda művészetfelfogását régóta jellemzi. Teljesen mindegy, hogy Ulysses nappalijába, Don Quijote mauzóleumába vagy a rókatündérek várába látogatunk el folyamatos beavatásban részesülő tettes (értsd: tettekkel részt vevő) társakként, mert *egy* a lényeg: az emberi létezés egységére érezhetünk rá a performansz közben – függetlenül a megjelenített szerepek korától, nemétől, társadalmi státusától. A görög és a spanyol mítoszhős ugyanúgy egy-egy lény, mint a három rókatündér bármelyike, és egyik sem különbözik az *Egy meg egy* elején ebédelő Krisztától és Andrástól, akik „először tudják, hogy pontosan ugyanott vannak...”. Nemcsak azért, mert tízezer év múlva (vagy, ahogy mondani szoktuk: a halálban) mindenki egyforma, hanem azért is, mert korlátaik és vágyaik tekintetében – egy kicsit nagyobb idő- és tértávlatból szemlélve – tényleg nem

különbözik egymástól fáraó és rabszolga, miniszterelnök és hajléktalan.

A Goda-performanszokat nehéz praktikus szemmel elemezni, mert aki nem adja át magát a hangulatuknak, az nem ért meg belőlük semmit, aki meg részt vesz a szertartásban, és képes ideig-óráig ott és akkor konkrétan, meg nagyobb léptékben elvontan feloldódni a közösségben, az közben kívülállóként nem tud kritizálni. Szertartásszínház ez a javából, pontosan abban az értelmében, ahogyan a „műfaj” nagy elődjei is használták a fogalmat. Az *Egy meg egy* is egy kvázi közösség (performerek és nézőik) zsolozsmás együttléte, mely akkor sikerülhet jól, ha a teljes közösség ismeri a kvázi vallás katekizmusát. Vagy ha nem ismeri, menet közben (az előadáson) felszedheti a szükséges tudást. Goda Gábornak ez utóbbi megsegítéséhez van különleges tehetsége: történetei, alakjai, az általa beállított bizarr szituációk, a speciális tárgyak, hangok, képek, színek, terek mind-mind *egy* nyelven beszélnek (hogyan is beszélhetnének több nyelven, ha csak egy nyelv létezik: minden, amivel kommunikálunk), olyan nyelven, amelynek szemantikai alapegységei többjelentésűek ugyan, mégis *egyértelmű* üzenetet képesek megfogalmazni.

Azért szertartást celebrálni is lehet kimagaslón, jól, kevésbé jól és rosszul. A Goda-performanszok világa akkor tudja magába szippantani a résztvevőit, ha a szeánszon mítosz is épül, és a transzcendens is megjelenik. Ezt elérni – illuzionista trükkök és/vagy legkorszerűbb színpadtechnika által működtetett teatralitás nélkül – csak úgy lehetséges, ha minden kis akció, tárgy, gépezet finomszerkezete makulátlanul működik, ha a tér- és időbeosztás tökéletes (kényelmes az elrendezés, jó a rálátás, és nincs elnyújtva, túlhúzva az előadás). Az *Egy meg egy* paraméterei nagyon jók, de az előadás minden részlete nem

makulátlan. Például a (szándékosan?) keresetlennek ható szövegmondás vagy -felolvasás nem simul bele mindig a mítoszvilágba, de nem is képes abszurd ellenpontot képezni (az *Arany – légyelőadásán* mindannyiszor csúcspont a nagyon szépen, mégis természetesen beszélő gyergyói színészek szövegmondása). A filmvászon felé többször hiába fordultam kíváncsisággal. Néhány kisjelenet vagy akció (mint például a sakkozás szögekkel, alkar és fatörzs egybe oltása, égetés a talicskás nőn vagy a szőrtüszőig hatoló real time kamerázás) talán nem elég mély vagy kidolgozott. Viszont nagyon jó felütés Kriszta és András ebédje és a célszalag-átvágások, kitűnő Goda Gábor finom kézfej-pantomimja az asztalnál, a kalotaszegi legényes jelenségmagyarázata és demonstrálása, a páros mozgás a ritmikusan susogó vesszőkkel plusz az óriás szélhárfa, zseniális az EKG-görbét eredményező akció az egy szál pallóból kialakított mérleghintán, tökéletes posztmodern gag a fejen állva eltemetett Téri Gáspár éneke és bokázása, felemelő a használati utasítás az erdei szálláshely hátrahagyásához, és igen poétikus a már említett, láthatatlan-látható üzenetek játéka a félmeztelen lány hátán. Sok ötletből, gondolatból született *egy jó alkotás*.

egy meg egy az egy – Tibornak szeretettel

(Artus Stúdió)

Alkotók és előadók: Bodóczky Antal, Boross Martin, Debreczeni Márton, Ferencz Krisztina, Gold Bea, Jónás Vera, Juhász András, Kocsis Gábor, Mózes Zoltán, Nagy Ágoston, Téri Gáspár, Tucker András, Vargha Márk Péter, Virág Melinda.

Rendező: Goda Gábor

Trafó – Kortárs Művészetek Háza, 2013. március 24.